

МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ САЛТЕВСЬКИЙ – ВИДАТНА ПОСТАТЬ В ІСТОРІЇ КРИМІНАЛІСТИКИ

У цьому році виповнюється 100 років від дня народження М. В. Салтевського (8 листопада 2017 р.) – знаного вченого-криміналіста, судового експерта, винахідника та новатора. До цієї події проводиться ціла низка наукових заходів різними навчальними, науково-дослідними та практичними підрозділами, установами і закладами, а також підготовлено цей буклет, який містить бібліографічний покажчик, а також важливу інформацію про життєвий шлях проф. М. В. Салтевського та його досягнення.

Розвиток будь-якої науки залежить від конкретних особистостей, видатних дослідників. Суттєвий внесок до теорії криміналістики і судової експертизи було здійснено М. В. Салтевським – людиною невгамовної енергії, повної самих різних ідей, які вона наполегливо прагнула запровадити у життя (за словами Р. С. Белкіна).

Свою творчу, наукову, педагогічну та експертну діяльність М. В. Салтевський здійснював у різних установах та закладах (Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса, Харківський юридичний інститут ім. Ф. Е. Держинського, Київська вища школа ім. Ф. Е. Держинського, Харківський університет внутрішніх справ та ін.). Змінювалися назви зазначених установ та організацій... Але проф. М. В. Салтевський продовжував кращі традиції наукової школи, які були закладені проф. М. С. Бокаріусом та його послідовниками і безпосереднім науковим керівником М. В. Салтевського – проф. В. П. Колмаковим.

Мені безпосередньо пощастило разом працювати з проф. М. В. Салтевським у вищому навчальному закладі – Національній юридичній академії України імені Ярослава Мудрого (нині – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого) й у науково-дослідній установі – Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності (нині – НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України).

М. В. Салтевського завжди відрізняв експериментальний пошук у вирішенні наукових завдань, велике захоплення науково-технічними засобами, намагання впровадити в слідчу та експертну практику новітні прийоми, методи та засоби. Ідеї М. В. Салтевського відображені в його численних наукових працях, монографіях, підручниках, навчальних і науково-практичних посібниках.

Певним синтезом його наукової діяльності можна вважати видання у 1997 р. посібника з назвою «Криміналістика у сучасному викладі юристів». Результати його наукового пошуку знайшли також своє відображення в найбільш відомих працях щодо окремих галузей криміналістичної техніки – судової фотографії, трасології, техніко-криміналістичного дослідження документів, судової мікрології, одорології, фоноскопії, судової акустики та ін.

Під час роботи в НДІ вивчення проблем злочинності М. В. Салтевський був ініціатором створення Лабораторії «Використання сучасних досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю» і став її першим завідувачем (з 1995 р.). Зокрема, в цей час під керівництвом М. В. Салтевського досліджуються найбільш складні проблеми науково-технічного характеру. Такі дослідження стосувалися мовних сигналів людини для її ототожнення та встановлення психофізіологічних параметрів, розроблення методики ідентифікації особи за динамікою тривалості елементарних сегментів голосних звуків, створення інформаційно-аналітичної системи «СПРАВА», визначення методів дослідження невидимих контактів тощо. Одним із перших вітчизняних криміналістів М. В. Салтевський звернув увагу на необхідність дослідження мережі Інтернет у криміналістичних цілях, можливості дослідження електронних слідів, ідентифікації слідів звуку. Саме в цей період були запропоновані важливі напрацювання для практики правоохоронних органів та експертних установ України, вирішувалося питання щодо впровадження цих інноваційних «продуктів» у практичну діяльність слідчих та оперативних підрозділів.

Результати наукової діяльності М. В. Салтевського підтверджені авторськими свідоцтвами та патентами на винаходи. Він запропонував низку нових методик дослідження речових доказів, метод вимірювальної фотографії, метод

ідентифікації звукозаписних пристроїв, сконструював судово-метричний фотоапарат ФСМ-1 тощо.

М. В. Салтевський протягом свого життя здійснював освітянську діяльність, він відомий педагог, вчитель, лектор. Проф. М. В. Салтевському належать ідеї щодо розроблення криміналістичної дидактики, впровадження прогресивних методів навчання студентів і курсантів вищих навчальних закладів. Він мав позитивний досвід у розробленні навчальної та навчально-методичної продукції.

Цікавою була взаємодія М. В. Салтевського зі студентами під час лекцій і практичних занять з криміналістики. Він, як правило, приносив із собою додаткове приладдя та пристосування для роботи зі слідами (як правило, власного виробництва). Під час занять демонстрував їхню реальну роботу та можливості, розповідав про особливості виявлення та фіксації слідів, здійснював відповідні дослідження.

М. В. Салтевський – людина, яка залишила помітний слід у криміналістиці та судовій експертизі, в теорії та практиці, в педагогічній діяльності. Його праці відомі не лише в Україні, а й за її межами. Сформульовані положення, способи, методи й засоби є актуальними й на сьогодні, вони не втратили своєї значущості.

*Доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри криміналістики
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
заслужений діяч науки і техніки України,
дійсний член (академік) Національної
академії правових наук України
В. Ю. Шепітько*

УДК 343.98
ББК 67.51; 67.52
М 69

Упорядники:

В. М. Шевчук, В. Ю. Шепітько

М 69   **Михайло Васильович Салтевський** – видатний криміналіст минулого та сучасності (до 100-річчя від дня народження): бібліографічний покажчик / упорядники: В.М. Шевчук, В.Ю. Шепітько. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2017. – 106 с.

ISBN 978-617-7470-71-6

Бібліографічний покажчик підготовлено до 100-річчя від дня народження відомого українського вченого криміналіста, доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, провідного фахівця у галузі криміналістики та судової експертизи Михайла Васильовича Салтевського.

Покажчик містить матеріали про життєвий шлях, наукову, викладацьку, судово-експертну та громадську діяльність М.В. Салтевського, як одного із фундаторів криміналістичної науки. Видання дає можливість найбільш повно досягнути наукову та педагогічну спадщину знаного вченого-криміналіста не лише на території України та колишнього СРСР, але й за її межами. Усі виявлені публікації систематизованно та сформовано за хронологічним принципом, матеріал розділів у межах року розташований за алфавітом.

Бібліографічний покажчик рекомендовано науковцям, студентам, аспірантам, викладачам, практичним працівникам та всім, хто цікавиться доробком відомого вітчизняного вченого-криміналіста.

УДК 343.98
ББК 67.51; 67.52

ISBN 978-617-7470-71-6

© В.М. Шевчук, В.Ю. Шепітько, 2017
© «Друкарня Мадрид», 2017